

Programové teze: zahraniční vztahy a internacionalizace

PhDr. Milan Žonca, Ph.D.

1 Východiska

Internacionalizace a zahraniční vztahy FF UK jsou strategickou agendou, která průřezově ovlivňuje řadu klíčových činností na fakultě. Mezinárodní rozměr výuky, výzkumu či třetí role fakulty jsou dnes více než kdy jindy významným měřítkem kvality, protože se v nich odráží schopnost instituce (resp. těch, kdo ji utvářejí) pohybovat se sebevědomě na světové scéně, obstát v mezinárodní konkurenci a komunikovat napříč politickými, jazykovými a kulturními hranicemi. Rozvoj mezinárodních kontaktů a vazeb proto pro fakultu nemůže být pouhou „nadstavbou“ či přidanou hodnotou, ale jedním ze základních kamenů její identity, který se promítá do jejího akademického nastavení a do jejích procesů na všech úrovních. Ani technicistní žargon, k němuž terminologie „internacionalizace“ může svádět, by neměl zastínit fakt, že v jádru této agendy stojí kultivace zahraničních vztahů, a to jak na individuální rovině, tak na rovině institucionální. „Mezinárodně kultivované“ vztahy pak mohou přinášet plody nejen ve formě měřitelných a vykazatelných „výstupů“ jako jsou mezinárodní badatelské týmy, kvalitní publikace nebo cizojazyčné programy, ale propisují se také do mentálního nastavení studujících, vyučujících, bádajících i administrujících, a to zejména tím, že překračováním vnitřních i vnějších hranic rozšiřují horizont „představitelného“. Díky zahraničním vztahům se jednotlivci i celá instituce zapojují do sítí, společenství a aliancí, které pro ně mohou nabízet nové, nečekané příležitosti. Podobně jako jiné typy vztahů, i ty zahraniční se vyvíjejí organicky, nelineárně, a někdy i nepředvídatelně. Každá strategie internacionalizace proto musí s touto jejich povahou počítat. Před čtyřmi lety jsem ve svém proděkanském programu uvedl, že internacionalizace FF UK se má opírat primárně o podporu obousměrných mobilit vyučujících i studujících, posilování mezinárodního přesahu nabízených kurzů a studijních programů, vytváření podmínek pro budování mezinárodních badatelských týmů a vnášení mezinárodní perspektivy do vnitřních procesů na fakultě. Východiskem pro tuto množinu ohniskových aktivit pro mě byly zejména Strategický záměr UK a Strategický záměr FF UK na roky 2021–2025, jejichž obecné cíle jsem se pokusil přetavit do konkrétních kroků na fakultní úrovni. V řadě ze zmíněných oblastí se nám v součinnosti celého kolegia podařilo dosáhnout významného

posunu. Po období koronavirového útlumu opět rostou čísla přijíždějících a vyjíždějících stážistů, a to jak v rámci programu Erasmus+, tak zejména v rámci programu ECES. Podařilo se nám výrazně zvýšit povědomí o nových, krátkodobých formátech Erasmus+ výjezdů (krátkodobé PhD mobility, Blended Intensive Programmes, praktické stáže), které posunem k větší modularitě reagují na měnící se potřeby a očekávání studujících. V programu Erasmus+ si udržujeme stabilně vysoké počty zájemců o zaměstnanecké mobility (jak výukové, tak tréninkové), přičemž se podařilo posílit zejména zájem o výjezdy u THP pracovníků, pro které program představuje významnou příležitost k prohlubování jazykových, profesních a mezikulturních kompetencí. Podařilo se nastavit proces pro objektivní rozdělování financí alokovaných na podporu konferenčních výjezdů a krátkodobých výukových pobytů zahraničních akademiků a akademiček, díky čemuž omezený rozpočet distribuujeme efektivně tam, kde to z hlediska individuálního profesního rozvoje i strategie fakulty jako celku dává největší smysl. Zavedli jsme evidenci zahraničních hostů, která nám poskytne cenná data pro přípravu budoucích internacionalizačních strategií. Díky dobře nastavenému selekčnímu procesu jsme mohli přijmout rekordní počet postdoktorandů ze zahraničí v rámci univerzitního programu Fond JUNIOR (jeho administrace byla v roce 2025 přesunuta na Projektové a grantové oddělení děkanátu). Podařilo se akreditovat jeden nový dvojjazyčný double-degree NMgr. program (Střední a východní Evropa: dějiny, politika a kultura) a historicky první Bc. program v angličtině (Psychology). Bonifikace cizojazyčné výuky byla včleněna do zaváděného systému rozdělování financí na základních součástech na FF UK. Zavedli jsme také důslednější dvojjazyčnou komunikaci se zaměstnanci. Zároveň je jasné, že v nadcházejících čtyřech letech bude agendu internacionalizace čekat řada výzev. Velká část z nich poplyne z omezených finančních zdrojů: kromě očekávané a nezbytné rozpočtové konsolidace na fakultní úrovni lze také předpokládat, že objem centrálně alokovaných prostředků na program Erasmus+ ani v novém programovém období 2028–2034 nepokryje rostoucí zájem o mobility. Nové nastavení programu s sebou navíc přinese strukturní změny v systému přerozdělování, na které bude potřeba reagovat.¹ Rostoucí globální nestabilita představuje riziko nejen pro komerční a cizojazyčné programy, ale negativně ovlivňuje realizace všech typů mobilit, které jsou logisticky náročnější, a také dražší. Mění se podmínky ještě více podtrhují skutečnost, že další posilování internacionalizace fakulty není možné bez úzkého propojení s reformou koncepce studia, se strategií projektového řízení fakulty a její propagace.

2 Priority na období 2026-2030

FF UK by měla tyto výzvy uchopit jako příležitosti k dalšímu rozvoji udržitelné internacionalizace. Abychom ho dosáhli, potřebujeme především jasné priority (orientující se

¹Viz zprávu DZS: <https://www.dzs.cz/clanek/erasmus-v-navrhu-rozpocetu-eu-na-obdobi-2028-2034-pozice-dzs-co-nas-ceka>.

podle univerzitní strategie, ale definované především ve vazbě na běžící či připravované institucionální grantové projekty, komerční či mezinárodní studijní programy), přehledně a srozumitelně nastavené procesy (ať už se jedná o administraci studentských či zaměstnaneckých výjezdů, přijímání hostů nebo správu rozvojových projektů v rámci aliance 4EU+) a efektivní komunikaci o mezinárodním rozměru aktivit FF UK směrem dovnitř i venek. Pro studující v pregraduálním i postgraduálním studiu je důležité zachovat širokou nabídku mobilitních možností, a to včetně krátkodobých a praktických stáží, ovšem s důrazem na pečlivý výběr uchazečů a smysluplné začlenění zahraničních pobytů do studijních plánů. Jako přístupná forma „internacionalizace doma“ se nabízí větší integrace domácích studujících se stážisty i se studujícími v cizojazyčných programech, stejně jako formát mezinárodních letních škol či blokových kurzů zahraničních hostů. Pro nadcházející období bude klíčový důraz na hlubší internacionalizaci akreditací a kurikul a hledání zdrojů pro podporu cizojazyčné výuky jak ve formě mezinárodních studijních programů (MSP), tak v rámci speciální nabídky pro stážisty. Agenda rozvoje MSP a doktorského studia en co-tutelle musí i nadále zůstat úzce propojená s celkovou strategií rozvoje zahraničních vztahů FF UK a se střednědobými projektovými plány fakulty. Fakulta musí udržovat a rozvíjet kontakty primárně na těch zahraničních institucích, o které je mezioborová poptávka a kde existuje reálný potenciál pro hlubší a intenzivnější badatelskou a projektovou spolupráci – příkladem, ovšem rozhodně nikoli jediným, může být úspěšný rozvoj spolupráce v rámci schémat aliance 4EU+, které již nyní přináší výsledky napříč programy a základními součástmi. Předpokladem takové rozvahy je analýza dostupných dat o směrech a náplni zaměstnaneckých mobilit, kterou by měl usnadnit proces digitalizace administrativy související se zahraničními cestami. Do popředí musíme dostat také péče o zahraniční zaměstnance a studující, kteří nemohou být vnímáni jako administrativní přítěž a zdroj práce „navíc“, ale jako klíčové prvky našeho fakultního společenství. Hlubší a efektivnější internacionalizace není možná bez adekvátní administrativní podpory, která není pouze záležitostí jednoho oddělení děkanátu. Měli bychom také lépe využívat potenciál zahraničních hostů pro celou fakultu a k propagaci jejího mezinárodního profilu.

3 Návrhy konkrétních kroků

- budeme dále zjednodušovat a zefektivňovat administrativu související s výjezdy do zahraničí a příjezdy zahraničních hostů, strategii zahraničních styků budeme formulovat také na základě dat získaných monitoringem výjezdů a evidencí hostů pro potřeby vykazování internacionalizačních aktivit na FF UK
- zlepšíme dostupnost a přehlednost informací o možnostech mobilit pro různé fáze vzdělávání i akademické kariéry

- budeme důsledně prioritizovat podporu již existující a funkční spolupráce před uzavíráním nových partnerství ad hoc, příp. udržováním těch neaktivních
- část prostředků Erasmus využijeme na podporu studentských výjezdů do třetích zemí,
- budeme hledat zdroje pro podporu mobilit studujících NMgr. studia zapojených do badatelských projektů a konferenční výjezdy studujících doktorského studia
- budeme dále pokračovat v rozvoji doktorského studia en co-tutelle, u důležitých partnerů zjednodušíme ve spolupráci s rektorátem administrativu spojenou s touto agendou formou rámcových smluv
- budeme pokračovat v administrativní a finanční podpoře přípravy akreditací nových cizojazyčných studijních programů (CSP), pro náročnější programy typu Erasmus Mundus stanovíme na děkanátu uzly odpovědné za přípravu a realizaci
- v rámci probíhajícího reakreditačního procesu v součinnosti s metodiky akreditací otevřeme diskusi o nastavení mobilitních oken ve vybraných programech
- ve spolupráci s Global Office na RUK nastavíme procesy pro kvalitní onboarding studujících v CSP, zajistíme dedikovanou a specializovanou administrativní podporu na úrovni děkanátu i základních součástech realizujících CSP
- ve spolupráci s OKM posílíme komunikaci s možnými zahraničními uchazeči do doktorského studia
- v návaznosti na další profesionalizaci a digitalizaci děkanátu nastavíme plnohodnotnou bilingvní komunikaci se zahraničními zaměstnanci, včetně anglických verzí formulářů a informačních dokumentů při nástupu do zaměstnání či vstupování do různých rolí na fakultě (např. žadatelé a řešitelé projektů).
- vytvoříme novou strategii komunikace o působení zahraničních hostů na FF UK a nastavíme procesy tak, aby administrativa spojená s příjezdem byla pro hosta co nejpřívětivější
- připravíme pravidla pro spolupráci s ambasádami v oblasti kulturní diplomacie, sjednotíme podmínky fungování zahraničních lektorátů na FF UK